

Příběh starostlivého otce

JIRÍ ŠTICKÝ

Reportér, 09/12/2018

Andrej Babiš, vrcholný český politik a současně miliardář, svěřil svého nemocného syna do péče prodejce jízdnic, jenž pak vzal Babiše juniora do Ruska a na Krym, dokonce ho nechal samotného s místní dívkou v nevábném ukrajinském městě... Byla by to bizarní soukromá historka – kdyby ovšem Babiš i jeho syn nebyli obviněni z dotačního podvodu a policie se už dlouho marně nesnažila získat synovo svědectví.

Ještě podivnějších rozměrů, než se dosud zdálo, nabývá příběh okolo Čapího hnízda a vyšetřovaného ministerského předsedy. Zvláště pokud si dáme dohromady nové informace a zasadíme je do časové osy dalších událostí v této kauze.

V listopadu příběh Čapího hnízda rozvířila reportáž novinářů Seznam Zprávy: ve Švýcarsku kontaktovali Andreje Babiše mladšího, kterého se české policii léta nedařilo vyslechnout. V kauze je Babiš junior jedním z několika obviněných; hlavní postavou je jeho otec, současný premiér České republiky. Andrej Babiš starší měl být podle vyšetřovatelů organizátorem dění okolo Čapího hnízda, včetně účelového zapojení svých dětí a příbuzných do projektu farmy tak, aby podnik vypadal jako malý a mohl si sáhnout na padesát milionů z evropské dotace.

Syn na skrytě pořízené nahrávce uvedl, že otec chtěl, aby v souvislosti s trestním stíháním „zmizel“ z České republiky. A následně řekl, že „něco s Čapím hnízdem podepisoval“, ale vůbec nevěděl, co podepisuje.

Premiér Babiš vinu v případě odmítá a reportéry obvinil z hyenismu a zneužití duševně nemocného syna. Následně zveřejnil na sociálních sítích detaily o životě a zdravotním stavu svého pětaticetiletého potomka; k tomu doplnil i diagnózu devětaticetileté dcery, o níž v reportáži nebyla řeč.

Reportáž vynesla na světlo několik nových jmen v případě. Jde například o angažování manželů Protopopových – což, chtělo by se říci, dává Babišovu heslu „řídít stát jako firmu“ nový rozměr. Z psychiatricky Dity Protopopové, která měla v péči Babiše juniora, se totiž stala poradkyně ministra financí Babiše pro zdravotnictví, „garantka reformy psychiatrie“ a poté i kandidátka hnutí ANO v komunálních volbách. Právě podle její lékařské zprávy nebyl Babiš mladší schopen podstoupit výslech na policii. Její manžel, celým jménem Petr Alexejevič Protopopov, opustil podnikání v cyklistice a stal se „ošetřovatelem“ Babiše mladšího a později i zaměstnancem Babišova Agrofertu.

V příběhu se objevila celá řada těžko pochopitelných situací. Premiér a jeden z nejbohatších lidí v zemi několikrát přísahal na zdraví svých dětí. Naposledy hovořil o tom, že za „dětí a jejich zdraví je ochoten položit i život“.

Zároveň však byl Babiš junior v péči neškoleného „ošetřovatele“ Protopopova, který ho dokonce zanechal ve východní Ukrajině ve městě, jež sám Protopopov

popsal v rozhovoru pro deník Právo jako „Mordor – věznice, důlní šachty a feťáci“...

Svědectví Andreje Babiše juniora, švýcarského a slovenského občana, mělo být posledním dílem do skládačky ve vyšetřování případu Čapího hnízda. Plánovalo se, že po průtazích – například kvůli obtížím ověřit nezávisle jeho zdravotní stav – vyšetřování do konce roku skončí. Zda se to stane, není nyní jisté.

Ke snazší orientaci v této zašmodrchané části příběhu Čapího hnízda může pomoci časová osa jednotlivých událostí. Začíná v roce 2015, kdy šetření možného dotačního podvodu formálně začalo.

17. ČERVENEC 2015

Tento den údajně začaly zdravotní potíže Andreje Babiše mladšího. Datum i detaily o jeho zdravotním stavu zveřejnili jeho otec a Petr Protopopov. Policie zadržela Babiše mladšího na dálnici D1. Choval se nepřiměřeně a záchranka jej převezla do léčebny v Havlíčkově Brodě, kde byl bez souhlasu hospitalizován. Potvrzují to anonymizovaná usnesení Okresního soudu Havlíčkův Brod. Soud musí každý takový případ projednat a potvrdit, že hospitalizace byla podle zákona. To se také stalo. Podle soudního usnesení Babiš mladší „mluvil střídavě česky, anglicky, slovensky, tvrdil, že má v autě bombu, tvrdil, že je George Clooney, že je Barack Obama apod. Při legitimování od policie začal být neklidný, agresivní.“

Babiš mladší uvádí, že měl tehdy depresi, procházel osobní a pracovní krizí, dal výpověď v letecké společnosti Travel Service. Tak to napsal v e-mailu adresovaném deníku Blesk. Snažil se získat licenci dopravního pilota, podle jednoho zdroje prošel opakovaně celým výcvikovým cyklem až k létání v tříčlenné posádce s instruktorem. Závěr výcviku však Babiš mladší nedokončil a takzvaná typová kvalifikace na letouny Boeing 737NG mu v dubnu 2015 propadla.

21. ČERVENEC 2015

Babiš junior byl na přání rodiny přesunut z Havlíčkova Brodu do Národního ústavu duševního zdraví v Klecanech u Prahy. „Co vím, tak ho (manželka Dita) dostala na příjem, a od té doby to všechno začalo,“ uvedl v rozhovoru pro Právo Petr Protopopov.

Jde o nový areál za zhruba 900 milionů zaměřený na výzkum, jeho léčebná část je malá. Tehdy bylo centrum čerstvě otevřeno, řešilo se převzetí budovy a finanční udržitelnost jeho provozu v následujících letech. Centrum spadá pod ministerstvo zdravotnictví, velkou část příjmů si musí centrum každý rok „vysoutěžit“ z grantů.

Dita Protopopová je původem ze Slovenska, vystudovala medicínu v Hradci Králové a začala pracovat na hradecké psychiatrické klinice. Do Prahy se přesunula po mateřské v roce 2013 během postgraduálního studia. Začala pra-

covat nejprve na půl úvazku v Psychiatrickém centru Praha (předchůdce Národního ústavu duševního zdraví). V roce 2015 se jako lékařka na plný úvazek přesunula na uzavřené oddělení ústavu v Klecanech.

14. ZÁŘÍ 2015

V pondělí krátce po obědě přišlo do elektronické podatelny policie trestní oznámení na možný dotační podvod a poškození finančních zájmů EU na farmě Čapí hnízdo. Autorem podepsaného oznámení je IT profesionál Tomáš Kapler, jak uvedl o dva roky později časopis Týden. „Často čteme o různých podezřelých. Dotyční, přestože je signálů hodně, se vymlouvají, že nic nespáchali. Pokud to ale nikdo nevyšetří a pravomocně nerozhodne soud, může to být pro ně paradoxně velký reputační problém, i když jsou nevinní,“ uvedl tehdy Kapler pro Týden. Již dříve postupoval stejně: byl autorem oznámení vedoucího k odsouzení Karla Březiny, vlivného sociálního demokrata. Oznámením se začali zabývat nejdříve detektivové v Benešově, případ nakonec začala řešit pražská hospodářská kriminálka a její detektiv Pavel Nevtípil.

22. ZÁŘÍ 2015

Andrej Babiš mladší podepsal po dvou měsících od zadržení souhlas s hospitalizací v Klecanech. To mimo jiné znamenalo, že soud v Havlíčkově Brodě zastavil přípravu znaleckého posudku Babiše juniora. Posudek měl zjistit, zda byla nutná jeho další hospitalizace.

ZÁŘÍ AŽ PROSINEC 2015

Manžel ošetřující lékařky a prodejce jízdnic Petr Protopopov začal podle svých slov bezplatně pečovat o Babiše mladšího. „Pan Babiš starší mou manželku požádal, zda by mu se synem nepomohla a nesehnala mu nějakého opatrovníka. Tak jsem si řekl, že to zkusím, tehdy jsem vůbec nevěděl, jestli to zvládnu. Není to nic jednoduchého,“ uvedl pro Právo. Babiš mladší napsal, že v posledních dnech před propuštěním z Klecan byl „představen manželovi paní Protopopové“ a ten ho před podepsáním souhlasu s léčbou vozil na procházku. Dita Protopopová dříve odmítla jakýkoliv komentář týkající se konkrétního případu.

Ústav v Klecanech uvedl, že žádný vztah s Petrem Protopopovem nikdy neměl. Jak se manžel lékařky dozvěděl o pacientovi a dalších detailech krytých lékařským tajemstvím?

„To opravdu nemám tušení a budete se muset zeptat někoho, kdo to ví. Až do současné aféry jsem neměl o angažmá pana Protopopova ani tušení. Viděl jsem ho poprvé až teď v televizi,“ uvedl Cyril Höschl, ředitel ústavu v Klecanech. Na konci září 2015 rozeslal všem pracovníkům ústavu e-mail, v kterém jim připomněl zásadu mlčenlivosti v pracovních smlouvách; zároveň všichni „pro důrazné připomenutí“ dostali k podpisu dovětek o jejím dodržování. Podle

Cyrila Höschla to bylo jen kvůli občerstvení paměti, potíže s úniky důvěrných informací o pacientech nemají a na pracovníky centra je spolehnutí.

29. ŘÍJNA 2015

Na festivalu v Jihlavě má premiéru dokument Matrix AB režiséra Víta Klusáka. Dokument zachycuje Andreje Babiše během volební kampaně a poté i jako ministra financí. V dokumentu se objeví jeho uvítací projev před velvyslanci, které pozval na Čapí hnízdo. „Vítejte na farmě Čapí hnízdo! Myslím, že je to nejlepší projekt, který jsem kdy vymyslel. Napadlo mě to, když jsem čekal s dětmi ve frontě v pražské zoo. U krmení koz byla obrovská fronta, a já ne-snáším čekání. Tak jsem si řekl, že udělám něco podobného,“ uvedl Babiš v dokumentu.

„Natáčeli jsme to 17. května 2015. Kromě nás tam nebyli žádní novináři, a proto se nejspíš prořekl,“ míní režisér Vít Klusák. V dokumentu se objevili tehdejší tajemník ministra financí Adam Vojtěch (nyní ministr zdravotnictví) a Jana Mayerová, tehdy poradkyně ministra financí Babiše pro fondy EU. Dříve pracovala pro Agrofert, vyřizovala dotaci pro Čapí hnízdo a byla kvůli tomu obviněna.

Andrej Babiš označil tehdy dokument za „megapodraz“. Projev před diplomaty je podle něj vytržený z kontextu.

Jeho vyjádření v dokumentu logicky vyvolalo novou vlnu zájmu o projekt. Zřejmě jako první ovšem popsal možné problémy s dotací již v září 2010 novinář Jiří Pšenička v časopise Ekonom. Andrej Babiš mu tehdy řekl, že neví, komu farma patří.

A Karel Štogl z dotačního Úřadu regionální rady regionu soudržnosti Střední Čechy novináři tehdy potvrdil, že společnost Farma Čapí hnízdo získala podporu jako malý podnik, a „pokud by se ukázalo, že je propojena s nějakou jinou, kapitálově podstatně silnější firmou, zmíněnou dotaci by nikdy nezískala“.

LEDEN 2016

Petr Protopopov opustil svou živnost s koly. Nastoupil do Agrofertu na místo řidiče, aby se mohl synovi majitele a ministra financí v jedné osobě věnovat naplno. „V Agrofertu jsme normálně společně s Andym rozváželi různé věci, v podstatě jsme byli kurýři,“ popisoval nyní své tehdejší angažmá.

5. LEDNA 2016

Policie oficiálně zahájila prověřování podezření ze spáchání dotačního podvodu na Čapím hnízdě.

26. LEDNA 2016

Evropský úřad pro boj s podvody OLAF zahájil vyšetřování možného porušení dotačních pravidel v projektu „Multifunkční kongresový areál Čapí hnízdo“, spolufinancovaném z evropských peněz.

10. ÚNORA 2016

Dita Protopopová, ošetřující lékařka jeho syna, nastupuje na Babišovo ministerstvo financí. Podle přehledu poradenských smluv nastoupila 10. února jako „poradkyně ministra v oblasti zdravotnictví“. Pracovala zdarma, a to celý rok 2016 a 2017, vyplývá z přehledu. Na svém pracovišti v Klecanech si úvazek snížila na 0,6.

23. BŘEZNA 2016

Projev Andreje Babiše v Poslanecké sněmovně k Čapímu hnízdu. V něm poprvé uvedl, že farmu v době, kdy žádala o dotaci, vlastnily jeho děti. „Farmu Čapí hnízdo vlastnily v rozhodné době mé dvě dospělé děti a bratr mojí partnerky, který držel podíl odpovídající podílu mých dvou nezletilých dětí a mé partnerky,“ řekl. Žádný vliv na získání dotace to podle něj nemělo. „Neměl jsem teda žádný důvod nic skrývat. Dotace byla přidělena podle platných pravidel. Nespáchal jsem žádný dotační podvod,“ uvedl. Informaci dříve tajil, protože prý nechtěl ohrozit rodinu. Projekt se netýkal byznysu Agrofertu, proto prý o něj neměl zájem a nezabýval se jím.

„JARO“ 2016

Petr Protopopov poprvé vycestoval s Babišem mladším mimo Evropskou unii, kde neplatí takzvaný eurozatykač – konkrétně odjel do Kaliningradu, ruské výspy mezi Polskem a Litvou. „Byla to krásná dovolená, asi 14 dní, a pak jsme se vrátili,“ uvedl v Právu.

23. LEDNA 2017

Výbor hnutí ANO změkčil etický kodex strany. Na koho je podána obžaloba pro trestný čin spáchaný „v souvislosti s výkonem veřejné funkce“, musí odstoupit z funkcí. V původní verzi kodexu stačilo pouhé zahájení trestního stíhání kvůli jakémukoliv trestnému činu. Zda se bude znění dále upravovat podle vývoje kauzy Čapí hnízdo, není zatím známo.

3. ÚNORA 2017

Ministr financí a předseda hnutí ANO Andrej Babiš vložil akcie svých firem Agrofert a SynBiol kvůli zákonu o střetu zájmů do svěrenských fondů. Správci

fondů se stali předseda představenstva Agrofertu Zbyněk Průša a právník Alexej Bílek. Babiš byl v roli zakladatele a takzvaného obmyšleného. V kostce řečeno: s fondy může nakládat, jak bude chtít.

KVĚTEN 2017

Babiš junior začal psát přes e-mail reportérovi Blesku, který jej dříve kontaktoval s dotazem, proč si v Praze pořídil dům. Deník zveřejnil informaci o kontaktu s Babišem mladším až v listopadu 2018, po reportáži Seznamu. Babiš mladší popisoval svůj stav, stěžoval si na léčbu i na svého „ochránce“ Protopopova, psal o nedostatku svobody.

10. SRPNA 2017

Do Poslanecké sněmovny dorazila žádost o vydání poslanců Andreje Babiše a Jaroslava Faltýnka k trestnímu stíhání v kauze Čapí hnízdo. Poslanci vydání schválili 6. září. Někdy v tomto období – do začátku trestního stíhání – přišly vyšetřovatelům lékařské zprávy Andreje Babiše mladšího a jeho sestry Adriany Bobekové. V obou je podle informace iRozhlas.cz uvedeno, že se kvůli vážné duševní poruše nemohou dostavit k podání vysvětlení v případě.

ZÁŘÍ 2017

Petr Protopopov vzal Babiše mladšího na měsíční cestu do Ruska a na okupovaný Krym. Uvedl, že to byl „útěk z pekla“, tedy před zájmem médií.

KONEC ZÁŘÍ, ŘÍJEN 2017

Policie oznámila státnímu zástupci, že zahájila trestní stíhání. Obvinění postupně dostalo 11 lidí včetně Andreje Babiše staršího a čtyř členů rodiny.

LISTOPAD 2017

Po vypršení měsíčního víza se Petr Protopopov s Andrejem Babišem mladším vrací na otočku z Krymu pro nová, tentokrát tříměsíční víza do Ruska (Babiš jr. jako slovenský a švýcarský občan ruské vízum potřebuje). Pak letí opět přes Rusko na anektovaný Krym. Protopopov zanechal svého svěřence v péči ženy, se kterou ho seznámil. „Jistě víte, že nejsem Čech, takže z mého pohledu to není žádné anektované území, ale součást Ruska stejně jako Kaliningrad. A proč do Ruska? No, víte, jinak než rusky a česky se prostě nedomluvíme. Byli jsme spolu třeba v Rakousku na lyžích, ale ne sami,“ uvedl Protopopov v Právu.

Rodina Protopopových se přestěhovala do Česka v první polovině devadesátých let. Petrův otec Alexej Oskarovič Protopopov je výtvarník a zkoušel v Česku podnikat. Zhruba po deseti letech se rodiče odstěhovali zpět do Moskvy. Nejvýraznější postavou rodiny byl strýc Petra Protopopova – Andrej

Oskarovič Protopopov, jenž byl od devadesátých let vyšším úředníkem v Kremlu. Prezidentské dekrety jej uvádějí na pozici vedoucího v hlavním oddělení vnitřní politiky prezidenta Ruské federace. Na starosti měl především styk s církvemi. Minimálně do konce roku 2004 byl na pozici tajemníka prezidentské rady pro církve vedené Dmitrijem Medveděvem: pozdější premiér a prezident Ruska byl tehdy šéfem úřadu Vladimira Putina. Děda Petra Protopopova byl zase prokurátorem na nejvyšší vojenské prokuratuře Sovětského svazu. Perličkou je příbuzenský vztah se spisovatelem Antonem Pavlovičem Čechovem, jak vyplývá z informací ruského genealoga Jevgenije Pažitnova.

Vazby na Rusko byly těsné i z druhé strany. Otec Dity Protopopové byl v letech 2002 až 2006 slovenským diplomatem, měl funkci ředitele Slovenského institutu v Moskvě a kulturního tajemníka na slovenské ambasádě v Rusku. Na žádost o vyjádření nereagoval.

Případem premiérova syna se údajně zabývala Bezpečnostní a informační služba. „Nemá žádné zprávy o vlivu ruských tajných služeb na kauzu Andreje Babiše mladšího,“ uvedli někteří členové sněmovní komise pro kontrolu BIS.

21. LISTOPADU 2017

Měsíc po volbách do sněmovny, v kterých jasně vyhrálo hnutí ANO, policie opět požádala o vydání znovuzvolených poslanců Babiše a Faltýnka k trestnímu stíhání. Andrej Babiš se stal poprvé předsedou české vlády dne 6. prosince 2017.

1. PROSINCE 2017

Dita Protopopová se přesunula na ministerstvo zdravotnictví jako zaměstnankyně. Od této doby vystupuje oficiálně jako „gestorka reformy psychiatrické péče“. Její úvazek lékařky v Klecanech klesl, **byl už jen** pětínový. Podle údajů ministerstva zdravotnictví se Protopopová začala zabývat reformou psychiatrie již v únoru 2016. Vyslalo ji tehdejší ministerstvo financí, kde byla poradkyní Andreje Babiše a současný ministr zdravotnictví Adam Vojtěch byl jeho tajemníkem. V rámci reformy má na starosti projekt „Deinstitucionalizace“, tedy přesun péče z léčeben blíže k pacientům. Jde o projekt za čtvrt miliardy korun a je financovaný z evropské dotace.

19. PROSINCE 2017

V deset hodin dvaadvacet minut byla uzavřena zpráva Evropského úřadu pro boj proti podvodům OLAF. Podle závěrů úřadu nemělo Čapí hnízdo dotaci dostat, protože farma byla součástí propojeného celku s firmami Andreje Babiše. Nebyla tedy malým podnikem. V žádosti o dotaci byly podle úřadu nepravdivé informace a české úřady mají prověřit, zda nedošlo k podvodu. I samé schvalování a hodnocení projektu v Česku před přidělením dotace považují vyšetřovatelé OLAF za „poněkud neobvyklé“. Evropa tuto dotaci Česku nikdy neproplatí.

5. LEDNA 2018

Již před Vánocemi odvezl Protopopov Babiše juniora na východní Ukrajinu do města Krivoj Rog (tedy do míst, která, jak už bylo řečeno, charakterizoval sám slovem „Mordor“). V Krivém Rogu žila dívka, s níž Babiše jr. seznámil na Krymu.

Protopopov tam Babiše mladšího, jenž je podle otcových slov psychicky nemocný, nechal a vrátil se k rodině do Prahy.

Pátého ledna dorazil policii do Česka e-mail od Babiše juniora z východní Ukrajiny. Podle iRozhlas.cz zněl: „Byl jsem unesen na Krym. Teď se nacházím na Ukrajině u své přítelkyně. Čeká mne nedobrovolný psychiatrický zákrok. Můj otec potřeboval, abych zmizel po čas kauzy Čapí hnízdo.“

V Česku se rozběhlo vyšetřování, které však hned vzápětí skončilo. Po domluvě s advokátem a policií odjel Protopopov na Ukrajinu a Babiše mladšího odvezl k matce do Bratislavy, kde se premiérův syn vyfotil s čerstvými novinami. Fotku pak dostala policie. Tím tehdy případ skončil pro policii i Protopopova – od té doby se prý neviděli.

Babiš junior následně odjel autobusem z Bratislavy do Švýcarska. „Od té doby mám nového doktora, zbavil jsem se v uvozovkách pečovatele, který mě psychicky týral, a беру tabletky místo injekcí,“ citoval Seznam z jeho e-mailu. Premiér opakovaně označil citování synových vyjádření za hyenismus novinářů.

19. LEDNA 2018

Poslance Babiše a Faltýnka sněmovna opět vydala k trestnímu stíhání.

KVĚTEN 2018

Státní zástupce Jaroslav Šaroch zastavil stíhání čtyř obviněných. Jde o manažery Agrofertu, je mezi nimi i Jaroslav Faltýnek. Pokračuje stíhání sedmi obviněných, premiéra, čtyř členů jeho rodiny a dvou manažerů, kteří byli přímo podepsáni na žádostech o dotaci.

ČERVEN 2018

Společnost IMOBA z Babišova fondu, která je nástupcem Farmy Čapí hnízdo, vrací padesátimilionovou dotaci.

12. LISTOPADU 2018

Televize Seznam.cz odvysílala reportáž s Andrejem Babišem mladším. Na záběrech pořízených skrytou kamerou vyličil svůj pohled na cesty s „ošetřovatelem“. „On mi (Protopopov) řekl na Ukrajině, že já a tvůj otec uděláme všechno, abys byl zavřený. Tak já jsem zavolaal policii,“ uvedl.

KONEC?

Andrej Babiš starší pravidelně hovoří o tom, že jeho obvinění v případě Čapího hnízda je „účelovka“ a že dění okolo jeho pětaticetiletého syna je pokračováním snahy o Babišovo odstranění z politiky.

Z výše uvedeného přehledu však vyplývají jiné věci. Sám přispěl k přesnému opaku toho, co by měl žádat pro sebe i své blízké – tedy pokud možno rychlé a jasné dokončení vyšetřování. Jeho postup vyvolává řadu otázek.

Proč si jako ministr financí vybral ze všech psychiatrů v Česku jako svoji poradkyni zrovna ošetřující lékařku svého syna?

Proč ji angažoval do své politické strany ANO? Bylo přece jasné, že to oslabí věrohodnost jakékoliv zprávy o synovi pro potřeby vyšetřování.

Proč otec, který si může vzhledem ke svému majetku dovolit zaplatit jakéhokoliv specialistu na světě, vybere pro syna jako pečovatele odborníka na cyklistiku?

Proč strpí, aby s nemocným synem cestoval na místa, jako jsou „Mordor“ na východě Ukrajiny nebo okupovaný Krym?

Výlety s Babišem mladším na Krym navíc spadají přesně do doby, kdy začala padat konkrétní obvinění kvůli podezření z dotačního podvodu. Syn – kterému se cesty s řidičem z Agrofertu podle jeho pozdějších slov příliš nelíbily – se od té doby do Česka nevrátil.

Otázek je samozřejmě víc. Cesty musel například někdo platit a nějak vyúčtovat. Je také těžko pochopitelné, proč Andrej Babiš své dospělé potomky veřejně zmiňoval při projevu ve sněmovně, když věděl, že mají oba vážné zdravotní problémy. Všechny otázky přitom směřují k jediné.

Nejsou nakonec největší obětí a „účelovkou“ v kauze Čapí hnízdo potomkové Andreje Babiše, a to kvůli padesátimilionové dotaci na „nejlepší projekt“, který „sám vymyslel a zorganizoval“?